

Subkultura

Graffiti subkultura – Boj proti vandalismu a vnímání pouličního umění v České republice

Termín subkultura zpravidla postihuje určité zvláštnosti souborů kulturních prvků typických pro menší, vyhraněné skupiny v rámci jednoho národa, státního útvaru, případně širšího společenství. Tyto zvláštnosti podstatným způsobem odlišují danou skupinu a její kulturu od ostatních skupin a jejich kultur či od „celkové“ (dominantní či mainstreamové) kultury v daném prostoru. Dle předpony - „sub“ (například ve slově subalterní/podřízený), mohou být subkultury chápány jako prostor pro deviantní kultury vymezující si svou pozici nebo „dobývající prostor“.

V teorii subkultur vystupuje do popředí otázka rezistence vůči dominantní kultuře. *Autoři kulturních studií v sedmdesátých letech 20. století viděli subkultury jako magické nebo symbolické řešení strukturálních problémů třídy. Subkultury se pokoušejí řešit kolektivně zažívané problémy a vytvářet kolektivní a individuální identity. Legitimizují alternativní zážitky a scénáře sociální reality a nabízejí svým „členům“ soubory smysluplných činností.¹*

Subkultury lze obecně členit na základě věku, povolání, náboženství, původu, národnosti, etnika, rasy, sociální pozice, zájmů a podobně.

Jednou z velice rozšířených subkultur je graffiti subkultura - celosvětový fenomén, ze kterého se postupem času vyvinulo něco jako „sprejerský průmysl“. Otázka, zda je graffiti umění, nebo ne, může znít již od počátku 21. století poněkud zastarale.

Termínem graffiti (z řeckého slova graphein - psát) byly původně označovány anonymní nápisy vyryté do zdí ve starověkých státech. V současné době se o graffiti většinou hovoří v souvislosti se specifickými výtvary lidí, označujícími se za writery či sprejery. Tato forma uměleckého

projevu spočívá v malbách a nápisech aplikovaných obvykle na veřejně přístupných místech sprejovými technikami. Graffiti jako výraz sociální a politické nespokojenosti postupně začalo zaplňovat veřejné prostory velkých měst. Nejčastěji na stanicích metra, na zdech, panelech a vlacích.

Jednou z dominantních myšlenek projevů graffiti subkultury by měl být protest a boj proti městské šedi. Tato myšlenka bývá však často opomíjena writery, kteří graffiti vnímají pouze jako součást image a jejich výtvary tak postrádají „zásady“ této subkultury.

Graffiti subkultura je úzce spjata s hip hopovou subkulturou. Spousta hudebních interpretů tohoto stylu má ke graffiti blízký vztah či přímo patří k některým sprejerským skupinám tvůrců graffiti pracujících společně při vytváření jednotlivých děl. Tyto skupiny jsou ve slovníku graffiti subkultury nazývány crews.

Tvorba této subkultury se dá rozlišit na legální a ilegální. Mezi ilegální patří veškerá tvorba na cizím majetku bez předchozího souhlasu majitele. Tímto faktem dochází ke spojení graffiti subkultury s vandalismem. Do roku 2001 bylo toto jednání v České republice považováno jako přešestupěk (nepřekročila-li způsobená škoda na majetku 2000 Kč) anebo poškozování cizí věci (byla-li způsobená škoda vyšší). K roku 2014 může být trest podle § 228 (poškození cizí věci postřikáním pomalováním či popsáním barvou nebo jinou látkou) odnětí svobody na šest měsíců až šest let v závislosti na rozsahu škody. Boji proti ilegálnímu graffiti napomáhá kromě zvýšení rizika pro writery také například nárůst počtu kamer na ulicích, nebo vyhrazování takzvaných legálních ploch, které dávají writerům možnost realizovat svou tvorbu. Tyto plochy však nejsou mnohými z nich přijímány z důvodu nedostatku pocitu adrenalinové činnosti.

Odstraňování graffiti je velmi nákladné. Tento fakt se však stal výnosným pro firmy zabývající se touto činností. Ve větších městech České republiky jako je například Brno můžou být pro tyto účely vyčleněny z rozpočtu ročně miliony korun. Velká část škod je způsobena na dopravních

prostředcích městské hromadné dopravy, kde byla v srpnu roku 2013 spuštěna kampaň „NO TAG!“ zaměřená proti vandalismu na dopravních prostředcích, která je zaměřena především na mladší generaci. Kampaň má za účel však nejen odradit vandaly od páchání škody, ale také upozornit veřejnost, aby nebyla lhostejná k ničení vozidel MHD, a v případě svědectví poškozování majetku kontaktovali policii.

Vnímání graffiti jako umění se nerůzní pouze v řadách široké veřejnosti, která je do značné míry ovlivňována médii zveřejňujícími spíše negativní stránky této subkultury. Někteří členové této subkultury přiřazení graffiti k uměleckému projevu odmítají z obav vstupu graffiti do kulturní sféry oficiálních uměleckých institucí. To by dle jejich názoru mohlo mít za následek zahynutí pravé podstaty ilegálních jmen této subkultury snažících se zachovat její hlavní principy. Jiní writeři tvrdí, že graffiti by mělo být ovlivňované uměním jako součást vizuálních projevů řadících se do uměleckých skupin.

Graffiti tedy jako pouliční umění komunikuje s okolím často formou protestu či vzpoury. Tato tvorba se může jevit jako vandalismus či bezúčelná zábava mladých lidí. Na základě faktu o sociálních či politických protestech s touto tvorbou spjatých a propojení graffiti s výtvarnými složkami, však touto formou dochází k prohlubování uměleckého a sociálního cítění mladých lidí.

- 1 BARKER, Chris. *Slovník kulturních studií*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, s. 185.
ISBN 8073670992.

POUŽITÉ ZDROJE:

Odstartovala nová kampaň proti vandalům - NO TAG!, 2013 [online].
[cit. 2014-12-21].

Dostupné z: <http://www.salina-brno.cz/aktuality/144-odstartovala-nova-kampan-proti-vandalum-no-tag>

Poškození cizí věci, 2009 [online]. [cit. 2014-12-22].

Dostupné z: <http://portal.gov.cz/app/zakony/zakonPar.jsp?page=2&idBiblio=68040&recShow=232&nr=40~2F2009&rpp=100#parCnt>

PELINKOVÁ, Milena. Street art jako jeden z projevů hip-hopové subkultury [online]. 2008 [cit. 2014-12-22]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce Viktor Pantůček.

Dostupné z: http://is.muni.cz/th/178545/ff_b/

HRABCOVÁ, Stanislava. Novodobé graffiti jako součást a reflexe postmoderní kultury [online]. 2012 [cit. 2014-12-22]. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta.

Vedoucí práce Rostislav Niederle.

Dostupné z: http://is.muni.cz/th/216397/ff_m_b1/

VONDRÁKOVÁ, Darja. Street art a graffiti (vandalství vs. umění) [online]. 2006 [cit. 2014-12-22]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Radek Horáček.

Dostupné z: http://is.muni.cz/th/126119/pedf_b/

MARYÁŠOVÁ, Markéta. Problematika hip hopové subkultury se zaměřením na graffiti [online]. 2009 [cit. 2014-12-22]. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií. Vedoucí práce Viktor Pantůček.

Dostupné z: http://is.muni.cz/th/185128/fss_b/

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže: uvedení do problematiky*. Vyd. 1.

Praha: Grada, 2010, 281 s.

ISBN 978-802-4729-077.

Vladimír 518. *Kmeny: současné městské subkultury*. 1. vyd. Editor Karel Veselý. V Praze: Yinachi, 2011, 517 s.

ISBN 978-809-0473-539.

BARKER, Chris. *Slovník kulturních studií*. Vyd. 1. Překlad Irena Reifová, Kateřina Gillárová, Michal Pospíšil. Praha: Portál, 2006, 206 s.

ISBN 80-736-7099-2.